לט: שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

הרתם שהיה בידם למחות ולא מיחו. לפ"ז הוה צריך לפרוש לשון הרתם כמו בדין הקל כלמסיק בסמוך הכא בדין ממור אלא דיש ליה לפרושי דאין נענשין מעונש עבירה אלא משום דלא מיחו הלכך אין עונש זה חמור כל כך: **מה** כלים שנים אף בסף שנים. וא"ת היכי דרש בסוף שמעתין לשמואל לכך יצאו כלים למה שהן הא אצטריך למה כלים שנים וי"ל כדפי' הקונטרס דדרש מדלא כתיב כספים ומה שפירש בקונטרס לקמן דאי הוה כתיב כספים הוה שמעינן תרוייהו שנים ודבר חשוב אין נראה דבלא יתורא לא הוי משמע מכספים אלא ג' פרוטות כמו קדושי אשה שמתקדשת בפרוטה אף על גב דכמ"ק דקדושין (דף ד: ודף יא: וסס) גמר לה קיחה משדה עפרון דכתיב ביה כסף אלא הו"ל למכתב כסף או כספים א"נ כסף או חפצים והוה ידענן שנים ודבר חשוב מיתורא דכסף ומדכתב כלים דרשינן יצאו כלים למה שהן ואי"ת לרב דמוקי דכסף לכפירה הוא דאמא מנ"ל דבעינן דבר חשוב וא"ל דכולה מכלים דרש ופקא ליה דבר חשוב מכלים דאפילו מחט שאין בה שוה פרוטה מ"מ חשיבות גדול יש בו שראוי לעשות בו מלאכה גדולה ואית ספרים דגרסי הכא מה כלים דבר חשוב כו' אע"ג דאליבא דשמואל קיימא דדייק קראי כותיה ובסמוך אמר לשמואל אי כתב כלים ולא כתב כסף ה"א מה כלים שנים וכו' אבל דבר חשוב לא בעינן י"ל דודאי מכסף יצאין דבעינן שיהא בכלי שוה פרוטה דלא תימא גזירת הכתוב היא בכל הכלים אע"פ שאין בהן שוה פרוטה וה"נ אמרינן בירושלמי דטענו שאי מחטין צריך שיהא שוין ג' פרוטות שתהא הכפירה פרוטה והוודאה פרוטה והדר מקשינן כסף לכלים להצריך כסף יותר מפרוטה דמה כלים דלאו כל דהו אלא כלי חשוב אף כסף לאו כל דהו אלא כסף חשוב דהיינו מעה שבכך יש בו חשיבות והשתא אין צריך להגיה אף כל דבר חשוב כמו שהגיה הקונטרס משום דשמואל אית ליה יצאו כלים למה שהן ושפיר גרסי' אף כלים דבר חשוב דבכלים נמי בעינן שיהא שוין שאי פרוטות ולמה שהן דקאמר היינו אע"פ שאין שוין שאי מעות וכן היה גירסת רבותיו נפ"ק דקדושין (שם) וסס (ל"ה והרי"ן האלכסי ה):

נטועטו

התם שיש בידם למחות ולא מיחו מאי איכא בין רשעים דמשפחתו לרשעים דעלמא בין צדיקים דמשפחתו לצדיקים דעלמא הוא בשאר עבירות בדיניה ורשעים דמשפחה בדין חמור ורשעים דעלמא בדין הקל צדיקי דהכא והכא פטירי גבי שבועה הוא ורשעים דמשפחה כדיניה ורשעים דעלמא בדין חמור וצדיקי דהכא והכא בדין הקל: [א]אם אמר איני נשבע פוטרין אותו מיד ואם אמר הריני נשבע העומדים שם אומרים זה לזה [ב]סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה: בשלמא ההוא דקא משתבע קאי [ג] באיסורא אלא ההוא דקא משבע ליה אמאי [ד](ההוא מיבעי ליה ל)בדתניא [ה]ר"ש בן טרפון אומר [ו]שבועת ה' תהיה בין שניהם מלמד שחלה שבועה על שניהם: וכשמשביעין אותו אומרים לו הוי יודע שלא על דעתך וכו': למה לי למימרא ליה הכי [ז]משום קניא דרבא: הטענה שתי כסף: אמר רב [ח]כפירת טענה שתי כסף ושמואל אמר טענה עצמה שתי כסף אפי' לא כפר אלא בפרוטה ולא הודה אלא בפרוטה חייב אמר רבא דיקא מתניתין כותיה דרב וקראי כותיה דשמואל דיקא מתני' כותיה דרב דקתני הטענה שתי כסף וההודאה שוה פרוטה ואילו כפירת טענה פרוטה לא קתני [ט]ותנן נמי [י]ההודאה בפרוטה ואילו כפירה בפרוטה לא קתני וקראי כותיה דשמואל דכתיב [יא]כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור [יב]מה כלים שנים אף כסף שנים מה כסף דבר חשוב אף כל דבר חשוב וקאמר רחמנא [יג]כי הוא זה ורב ההוא מיבעי ליה להודאה במקצת הטענה ושמואל כתיב הוא וכתיב זה דאי כפר במקצת ואודי במקצת חייב ורב חד להודאה במקצת הטענה וחד להודאה ממין הטענה ושמואל לאו ממילא שמעת מיניה דחסרה לה טענה אלא אמר לך רב כסף כי אתא מעיקרא לכפירה הוא דאתא דא"כ לכתוב רחמנא כי יתן איש אל רעהו כלים לשמור ואנא אמינא מה כלים שנים אף כל שנים כסף דכתב רחמנא למה לי אם אינו ענין לטענה תנהו ענין לכפירה ושמואל אמר לך אי כתב רחמנא כלים ולא כתב כסף הוה אמינא מאי כלים שנים אף כל שנים אבל דבר חשוב לא בעינן קמ"ל תנן שתי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור מאי טעמא לאו משום דחסרה לה טענה ותיובתא דשמואל אמר לך שמואל מי סברת שוה קתני דוקא קתני מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו אי הכי אימא סיפא שתי כסף ופרוטה יש לי בידך אלא פרוטה חייב אי אמרת בשלמא שוה משום הכי חייב אלא אי אמרת דוקא אמאי חייב מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו מידי הוא טעמא אלא לשמואל [יד]האמר ר"נ אמר שמואל טענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן חייב ה"נ מסתברא מדקתני סיפא ליטרא זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור אי אמרת בשלמא דוקא קתני משום הכי פטור אלא אי אמרת שוה אמאי פטור ליטרא טובא הוי אלא מדסיפא דוקא רישא נמי דוקא לימא תיהוי תיובתא דרב אמר לך רב כולה מתני' שוה [טו]וליטרא זהב שאני

תדע

[א] נמי' פי"ח מסל' שבועות הל' יח:
[ב] ב מיי' פי"ג מהלכות עדות הל' ה סמג עשין לה טוש"ע מ"מ פי' סח סעיף ה:
[ג] ג טוש"ע שם ס"ע:

רבינו חננאל

דראשי ביה: הטענה שתי כסף כו'. פירוש שהן ב' מעין מכ"ד מעין לסלע: אמר רב כפירת טענה שתי כסף. כלומר אינו חייב עד שיתבענו יותר משתי כסף ויכפור בשתי כסף יורה בשאר ואם תהיה הכפירה פחות משתי כסף אינו חייב שבועה. ושמואל אמר הטענה לא תהיה פחות משתי כסף אבל אם טענו בשתי כסף אפילו כפר בכל ולא הודה לו אלא בפרוטה (שהיא חצי חבה) או הוד' בכל וכפר בפרוטה: אמר רבא דיקא מתניתין כרב דקתני הטענה שתי כסף וההודאה שוה פרוטה. ואילו כפירה בפרוטה לא קתני כמו שאמר שמואל. ותנן נמי בפרק הזהב קונה את הכסף. ה' פרוטות הן ההודאה שוה פרוטה. ואילו כפירה בפרוטה לא קתני. ודייקי קראי כשמואל שנאמר כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור. מה כלים שנים אף כסף שנים וכתיב כי הוא זה. פי' כי הוא שאתה חובעני בשתי כסף זה בלבד יש לך אצלי. הנה נמצאת כל הטענה שתי כסף ומכללא ההודאה. ומוקים רב להאי קרא כוליה שתי כסף לכפירה הוא דאתא. אבל להודאה מקצת הטענה ולהודאה ממין הטענה מדכתיב הוא וכתיב זה: ומקשינן על שמואל שתי כסף לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור. מאי לאו משום דלית כפירה שתי כסף משו"ה פטור. ודחי' שמואל לאו משום דלית בכפירה שתי כסף הוא דפטור אלא משום דטענו בכסף והודה לו בנחשת והיא פרוטה. שאין ההודאה ממין הטענה. ואקשינן עליה מסיפא. ומשני דשני סיפא דהא טענו שתי כסף ופרוטה דכיון דאית בכלל הטענה פרוטה מודה במקצת הטענה הואי. ושמואל לטעמיה דאמר טענו חטים ושעורים והודה לו באחד מהן חייב. ואמרינן ה"נ מסתברא מדקתני סיפא ליטרא זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור ש"מ דוקא קתני. ולא שוה ליטרא כסף יש לך בידי זהב קתני: ואקשינן אי הכי הא דתנן שתי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור דמשום דהודה לו מה שלא טענו הוא דפטור. הא אילו הודה לו כסף מכללו היה חייב. נימא תהוי תיובתא דרב דבעי כפירה שתי כסף. ופריק רב ואמר מתניתין כולה

[ד] ד מיי' פי"ב מהל' שבועות הל' ה סמג עשין לה טוש"ע מ"מ פי' סח סעיף ה:
[ה] ה ר"ש ל"ג. [ו] ו ר"ש ל"ג. [ז] ז ר"ש ל"ג. [ח] ח ר"ש ל"ג. [ט] ט ר"ש ל"ג. [י] י ר"ש ל"ג. [יא] יא ר"ש ל"ג. [יב] יב ר"ש ל"ג. [יג] יג ר"ש ל"ג. [יד] יד ר"ש ל"ג. [טו] טו ר"ש ל"ג.

מסורת הש"ס

[א] ס"ש ל"ג. [ב] נקמן מז:. [ג] לעיל מט. [ד]דרים סה:). [ד] ותנן נמי ה' פרוטות הן ההודאה בפרוטה והכולה בפרוטה כל"ל רש"ל. [ה] נ"מ טה.). [ו] קדושין יח: בכורות כ:. [ז] בתוספות קה: [נקמן מ.). [ח] ועוד מרוטות כוה מתנו תוס' בכורות נ: ד"ה כל.

תורה אור השלם

1. וְדִבַּר אֶל הָעֵדָה לֵאמֹר סוּרוּ נָא מֵעַל אָהֳלֵי הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאַל תִּגְּעוּ בְּכָל אֲשֶׁר לָהֶם פֶּן תִּסָּפוּ בְּכָל חַטֹּאתָם: במדבר טז כו
2. שְׁבֻעַת יְי תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ וְלָקַח בְּגָלָיו וְלֹא יִשָּׁלֵם: שמות כב י
3. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם: שמות כב ו
4. עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם לְרֵעֵהוּ: שמות כב ח

הגהות הב"ח

(א) גס' כגלגלת הוה דקא משתגע קלי בסורו אלא: (ב) רש"י ד"ה אלא וכו' יבא ליה. כ"כ ע"ל דף מז ע"ב גמ"ש התוס' בד"ה אלא:

מוסף רש"י

משום קניא דרבא. דיהיב ליה קנה ותתן המעות לתוכו והפקידו אצלו ונשנע שהחזיר לו מעותיו ולאחר שטעה יפוחד ויטלנו, ועוכלא הוה קמיה לרבא הכי (לעיל כפ. ועי' נדרים כה.). **ההודאה בפרוטה.** לרוחת הולמה כמקצת ויתחייב שטעה (ב"מ נה.). **מה כלים שנים.** כל דהו, אפילו אין שוין דינר, אף כסף שנים (בכורות ג: ע"ש). **מה כסף דבר חשוב.** דמעה כסף הוי חשוב, אף כלים דבר חשוב. ולא כל דהו ממש (שם) שיהו שוים שתי כסף, ולמסוקי מתי' טענו שני מחטין חייב בהולמת אחת מהן לכך יצאו כלים לומה שהן (קדושין יא.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com